

باز طراحی پارک‌های شهری

مؤلفین: دکتر پرهام بقایی / دکتر هانیه اخوت / دکتر محمدرضا لیلیان / مریم تشکر

طراحی چاپ: آتیه افیک کلهر (فرزاد رجایی)

صفحه‌آرایی: مریم جلیلیان

تیراگرانی: جامع هنر

چاپ: مسه خوش‌نگار

محقاق: عطف

نظارت چاپ: مرتضی زمانی، محمدرضا سمیعی فرد

نوبت چاپ: اول / پاییز ۱۳۹۲

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۷۵۱-۷۸-۹

قیمت: ۳۰,۰۰۰ ریال

عنوان و نام پدیدآور: بازطراحی پارک‌های شهری / پرهام بقایی ... [و دیگران].

مشخصات نشر: تهران: کلهر، ۱۳۹۰.

مشخصات ظاهری: ۴۸۰ ص: مصور.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۷۵۱-۷۸-۹

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا

یادداشت: مؤلفین پرهام بقایی، هانیه اخوت، محمدرضا لیلیان،

مریم تشکر

موضوع: پارک‌های شهری -- طراحی

موضوع: پارک‌های شهری -- ایران -- طراحی

موضوع: پارک‌های شهری -- طراحی -- جنبه‌های اجتماعی

موضوع: پارک‌های شهری -- طراحی -- جنبه‌های

زیست‌محیطی

شناسه افزودن: بقایی، پرهام، ۱۳۶۳

ردمبند کنگره: SB۴۸۲/۹۰۱۳۹۰

ردمبند دیویی: ۷۱۲/۵

شماره کتابخانه ملی: ۲۵۴۹۸۸۲

دفتر مرکزی: تهران (۱ خط) ۶۶۹۷۲۰۳۳

دفتر فروش: تهران ۶۶۴۰۰۱۶۰ - ۶۶۴۰۰۱۵۵

مشهد: تلفکس ۲ و ۸۵۲۲۶۳۱ - ۸۵۹۴۳۴۴ - ۵۱۱

فهرست

۵۳	باغ بهشت	۱۱	فصل اول: کلیات و اهداف
۵۸	پیتر دلاواله	۱۳	مقدمه
۵۹	نظام استقرار	۱۸	مبانی
	باغ‌ساز ایرانی در ارتباط با مختصات		فصل دوم: محیط و منظر و پارک‌های شهری
۶۳	محیط زیست	۲۱	مقدمه
۶۵	وسعت بهشت	۲۳	محیط و منظر
۶۵	نظام ساختاری	۲۳	جنبه‌های ادراک محیط و منظر
۶۷	ورودی	۲۹	منظر شهری
۶۹	کوشک	۲۹	فرایند شکل‌گیری سیستم منظر شهری
۷۲	راه‌ها	۳۳	اهداف اصلی در مطالعات منظر شهری
۷۳	غرفه (کوشک) بهشتی	۳۵	اهداف زیباشناختی
۷۴	دیوار	۳۵	اهداف عملکردی
۷۶	حصار بهشت	۳۶	اهداف هویت‌بخشی
۷۷	بی‌مرزی در باغ ایرانی	۳۷	عناصر سیما و منظر شهری و نحوه برخورد با آنها
۷۸	چهارباغ		فصل سوم: از باغ ایرانی تا پارک ایرانی
۸۳	نظام آبیاری	۳۹	۴۱
۸۹	آب در باغ بهشت		کلیات
۹۰	نظام گیاهی		حکمت در باغ ایرانی
۹۴	درختان	۴۳	
۹۶	بوته‌ها	۴۷	
۹۹	گل‌های تزئینی		

۱۹۸	زهکشی	۹۹	درختان بهشتی
۱۹۹	چرخه هیدرولوژیک	۱۰۱	سایر عناصر باغ ایرانی (باد، نور، سایه)
۲۰۱	تغییرات هیدرولوژی	۱۰۵	باغ ایرانی در گذر زمان
۲۰۲	فلسفه مدیریت		تبلور مفاهیم اصولی معماری منظر در
۲۰۳	سیستم زهکشی زیر سطحی	۱۰۶	ایران باستان
۲۰۵	آماده‌سازی زمین توسط پیش زهکشی	۱۰۸	مفاهیم معماری منظر در دوره ایلامی
۲۰۶	اصول و فنون		مفاهیم معماری منظر در آثار باستانی
۲۰۷	آبگیرهای ذخیره‌ای	۱۰۹	دوره هخامنشی
۲۰۸	تأسیسات تأخیری		مفاهیم معماری منظر در آثار باستانی
۲۱۱	ایمنی در زهکشی	۱۱۲	دوران ساسانی
۲۱۴	ترانشه‌های نفوذ	۱۱۵	مفاهیم معماری منظر در دوران اسلامی
۲۱۷	حوضچه‌های (بهبود) کیفیت آب	۱۱۹	منظره پردازی در باغهای عصر تیموری
۲۱۸	عملیات منظرسازی	۱۲۱	منظره‌پردازی در باغهای شاهی عبدالصفوی
۲۲۰	کنترل فرسایش و رسوبگذاری	۱۲۷	منظره‌پردازی در باغهای دوران متأخر
۲۲۰	عوامل فرسایش خاک		اواخر قاجار - اوایل پهلوی دوم،
۲۲۲	توپوگرافی	۱۳۹	رکود ۵۰ ساله
۲۲۲	اقلیم	۱۴۰	معماری و شهرسازی دوره پهلوی
۲۲۲	اصول کنترل فرسایش		فصل چهارم: پارک‌ها و فضاهای سبز
۲۲۵	کنترل رسوب	۱۶۳	شهری
۲۲۵	روشهای هدایت آبهای سطحی	۱۷۱	انواع فضای سبز
۲۲۶	کانال زهکشی	۱۷۴	نقش و اهمیت فضای سبز در زندگی شهری
۲۳۶	حوضچه‌های آبگیر	۱۷۸	کنترل آلودگی صوتی
۲۳۹	آدمرو	۱۷۹	عملکرد فضای سبز در ساختار کالبدی شهر
۲۴۰	سیستم‌های زهکشی	۱۸۰	کاربری فضای سبز
۲۴۱	طراحی و تنظیم سیستم‌های زهکشی	۱۸۲	الگوهای فضای سبز
۲۴۳	کاربردها	۱۸۳	کمربندهای سبز
۲۵۸	اصول زیبایی‌شناسی در طراحی پارک‌ها	۱۸۳	پارک‌های ملی
۲۶۱	زیبایی عملکردی از دیدگاه زیست‌محیطی	۱۸۵	پارک‌های گیاه‌شناسی
۲۶۱	معیارهای مدیریت پارک‌ها	۱۸۵	الگوهای فضای سبز درون شهری
۲۶۵	امنیت		اصول مدیریت حفظ و بهسازی فضاهای
	قابلیت استفاده و بهره‌وری برای تمامی	۱۸۵	سبز عمومی
۲۶۹	اقتشار جامعه علی‌الخصوص معلولان	۱۹۰	تعاریفی در مورد پارک‌ها
۲۷۳	معیارهای حفاظت		عناصر و عوامل تشکیل‌دهنده
۲۷۶	رده‌بندی پارک‌ها	۱۹۱	پارک‌های شهری
۲۷۸	بررسی کارکردی پارک‌های شهری	۱۹۱	عناصر و عوامل طبیعی

۳۳۴	نحوه و میزان استفاده گروه‌های اقتصادی
۳۳۵	معرفی نمونه‌های مورد مطالعه
	بررسی کالبدی نمونه‌های مورد مطالعه در
۳۳۹	حوزه بازطراحی
۳۳۹	مطالعات کالبدی پارک نیاوران
۳۴۰	خصوصیات و امکانات پارک
۳۵۵	مطالعات کالبدی پارک بعثت
۳۶۸	مطالعات کالبدی پارک شفق
۳۶۹	خصوصیات و امکانات پارک
۳۸۱	مطالعات کالبدی پارک شهر
۳۹۵	مطالعات کالبدی پارک لاله
۳۹۷	خصوصیات و امکانات پارک
۴۱۶	نتیجه‌گیری
۴۲۱	فصل هفتم: تحلیل موردی (پارک لاله)
۴۲۳	مقدمه
۴۲۳	تجزیه و تحلیل کالبدی پارک لاله
	موقعیت مکانی مسیرها و فضاهای اصلی
۴۳۳	پارک
	بررسی معماری منظر و چشم‌اندازهای
۴۳۸	پارک
۴۴۲	نحوه خانمایی آب‌ماها در پارک
	تندیس‌ها و نشانه‌های تجسمی موجود در
۴۴۷	پارک
	بررسی تجهیزات و فضاهای خدماتی
۴۴۸	پارک
۴۵۷	تجزیه و تحلیل پارک لاله
۴۶۵	فصل هشتم: جمع‌بندی
۴۶۷	مقدمه
	اصول بنیادی بازطراحی پارک‌های شهری
۴۶۸	(بر مبنای تجارب جهانی)
۴۷۵	فهرست منابع
۴۷۵	منابع فارسی
۴۷۹	منابع لاتین
۴۸۰	منابع اینترنتی

۲۸۲	معیارهای برنامه‌ریزی پارک‌های شهری
۲۹۰	مصوبات شورای عالی شهرسازی
۲۹۳	فصل پنجم: بازطراحی پارک‌های شهری
۲۹۵	بازطراحی
۳۰۱	پارک پوترنیوتون در چپلتاون
۳۰۵	پارک و زمین‌بازی هات‌فیلدرود در بولتون
۳۰۸	پارک فورت گرین در بروکلین
۳۱۲	نتیجه‌گیری
	فصل ششم: مطالعات پارک‌های ایران
۳۱۷	(تهران)
۳۲۰	عوامل تعیین‌کننده در طراحی پارک‌ها
۳۲۰	سایت
۳۲۰	زیبایی
۳۲۰	عملکرد
۳۲۱	استانداردها
۳۲۱	عوامل مؤثر در طراحی پارک‌ها
۳۲۱	مدیریت و کنترل
۳۲۲	هزینه
	انتخاب نمونه‌های مورد مطالعه در
۳۲۲	حوزه طراحی پارک‌ها
۳۲۲	تجزیه و تحلیل داده‌های اجتماعی
۳۲۳	تفکیک مراجعین بر مبنای گروه‌بندی جنسی
۳۲۳	مسائل اساسی زنان در استفاده از پارک‌ها
۳۲۴	برداشت زنان از اوقات فراغت
۳۲۵	نحوه و میزان استفاده زنان از پارک‌ها
۳۲۶	تفکیک مراجعین بر مبنای گروه‌بندی سنی
	مسائل اساسی گروه‌های سنی در استفاده
۳۲۹	از پارک‌ها
۳۲۹	برداشت گروه‌های سنی از اوقات فراغت
۳۳۰	نحوه و میزان استفاده گروه‌های سنی
	تفکیک مراجعین بر مبنای گروه‌بندی
۳۳۱	اقتصادی
۳۳۲	مسائل اساسی گروه‌های اقتصادی
۳۳۳	برداشت گروه‌های اقتصادی از اوقات فراغت

دیباچه:

شهر، زایش تمدن بود. شهر، بنیان هر آنچه بود که انسان تمامیت‌خواه در مخیلات خویش، در روزگار و اعصار جستجو می‌کرد. شهر، مهد باورها، سبک‌ها، آفرینش‌ها، زندگی، حرکت و ثروت گردید. روزگار پیش می‌رفت و شهر چون پرده‌ای در افلاک اوج می‌گرفت. دیری نپایید که تورم و توسعه، بزرگی و تنوع، جهش و روزآوری به شاخصه‌های شهر تبدیل گشت. شاخصه‌هایی که همت و تلاش خود را بر آن نهاد که به تمامی بر آن دست یازد. هدف مسجل گشت. آمال، روی حقیقت گرفت و عینیت یافت. به یقین لحظه‌ای بود که شهر و طبیعت در آرمان خویش به تعادل رسیدند.

لحظه‌ای که انسان دیروز به یادش ندارد...

حرص و طمع، مال‌اندوزی و نابخردی، نالایقی و افراط پای را از آن لحظه آرمانی فرانهاد و سقوط در موازنه نیروهای شهر و زیستگاه به آرامی هر آنچه که بنیان نهاده شده بود را با بنیان نهادن بیشتر رو به سرنگونی برد. طبیعتی که چون آوندهای گیاه در دل شهر، حیات را روح‌افزا در آن جاری می‌کردند، در سرکوب بنیان‌گرایی روزافزون، عرصه‌هایی تنگ‌تر بر خویش یافت. طبیعت که سیال و پیوسته، آرام‌آرام رو به زوال می‌رفت، در دل شهر جای خویش را به صلیبت ساخت بشر داد. پیوستگی به انقطاع و انفصال انجامید. روح طبیعت و کالبد جاری آن، چون قطرات جیوه به هر سوی جاری گشت و در جای آرام گرفت. این تنها آرامشی بود که در داشته‌های بشریت بر جای مانده بود.

باغ‌ها و پارک‌های شهری تنها بازماندگان جنگ نابرابر انسان علیه طبیعت آرام بودند. بازماندگانی نیازمند مداوا و توجه. بازماندگانی خسته از آلام بشری. رهروانی فرسوده‌تر از تاریخ. این درد و آزار هنوز نتوانسته است انسان را به مفهوم انسان برساند و هنوز سرمستی انسان کمابیش روح طبیعت را به درد می‌آورد. طبیعتی که در شهرها مان تنها در گوشه‌هایی محدود، به اندک وسعتی بسنده کرده است. این غربت را به آسانی می‌توان در تناظر زردی و سبزی نقشه‌های شهری مشاهده کرد.

مکتوبِ حاضر، نه تنها بر آن نیست که بر مکررات بیفزاید، بلکه از هرگونه جاه‌طلبی و شعارهای به ظاهر طبیعت‌دوستانه و مخرب در نهان، به دور است. این مکتوب تنها با هدف استمرار، به روزآوری حفظ حیات و در نهایت فزونی دوستی بشر با طبیعت، باغ و پارک بسنده می‌کند. فاجعه دست بشری تا آنجاست که تحقق این امر در افق ذهن انسان به آرزو بدل گشته است.

امید به پاسداشت....

پرهام بقایی

پژوهشگر دکتری معماری دانشگاه تربیت مدرس

و عضو هیئت علمی واحد علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی

www.ketab.ir